

BLUMENTÁL

Ročník XXIII

Číslo 10

Október 2012

Neviete, čo žiadate

Dominantnou duchovnou témou októbra je dôležitosť modlitby posvätného ruženca a v našej farnosti aj slávnosť výročia posviacky chrámu, ktorá pripadá na 28. október. Zároveň nám liturgický kalendár ponúka viacero inšpirujúcich sviatkov alebo spomienok. Jedným z takýchto dní je aj spomienka na sv. Františka z Assisi, ktorú každoročne slávi-me 4. októbra.

V tomto mesiaci si teda pripomenieme výročie posvätenia nášho chrámu, kedy v litur-gii rezonuje nielen myšlienka o chráme postavenom z kameňa, ale zároveň aj o Božom príbytku, ktorým sme my ako jednotlivci, ale aj ako spoločenstvo – Cirkev. Veď v mno-hých európskych, najmä románskych a germánskych jazykoch existuje identický výraz, ktorým sa označuje kostol i Cirkev (Ecclesia, Iglesia, Kirche, Church...) Možno aj to bol dôvod, prečo si sv. František myslel, že zachrániť Cirkev v čase veľkých spoločenských a voči Cirkvi nepriateľsky orientovaných virvarov znamenalo pustiť sa najskôr do opra-vy opusteného kostolika. Až neskôr pochopil hlbší význam záchranu Cirkvi. Hovorí sa, že pápež Inocent III., ktorý dal schválenie františkánskej reholi, videl v sne bedára, ktorý po-dopieral rúcajúci sa kostol (Cirkev), a keď prišiel k nemu na audienciu sv. František, spo-znal v ňom človeka, o ktorom sa mu snívalo. Z histórie vieme, že pápež Inocent III. bol jedným z najplyvnejších pontifikov. Istý čas ho bolo dokonca možné považovať za fak-tického vládcu nad Európou, pretože mnohé kráľovstvá sa stali jeho lénom. Ale práve vte-dy, aj napriek moci, začali sa prejavovať symptómy úpadku – nenasytnosť kúrie, protek-cionizmus, nepotizmus.

Možno si pamätáte na jeden z filmov o sv. Františkovi, ako tento Poverello (žobrá-čik) predstúpil pred pápeža a jeho dvor. A Inocent III. aj napriek bohatstvu a moci, ktoré ho obklopovali, s obdivom a rešpektom povedal tomuto chudobnému potulnému kazate-ľovi a jeho spoločníkom: „Vy ste nás svojou chudobou zahanbili.“ Bohatstvo a moc majú svoju magickú silu. Dokážu na človeka, jeho dušu, ba aj na duchovnú inštitúciu pôsobiť zhubne, ale zároveň vytvárajú pocit, že sú nevyhnutné na prežitie a prinášajú nenahraditeľné dobré.

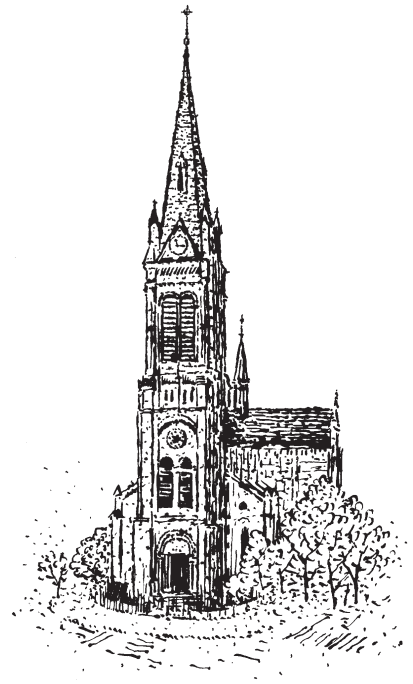
Keď som spomenul úpadok, ktorý prežívala Cirkev v čase Františkovo života, nedá mi nespomenúť film o Michelangelovi, ktorého podporovateľom (a veľkým mecenášom umenia) bol pápež Július II. Keď začínal svoj pontifikát, v prítomnosti cirkevných i svet-ských hodnostárov chcel predstaviť tri základné ciele, ktoré si stanovil ako pápež: dobyť spáť Perugiu, uzatvoriť mierovú zmluvu s Francúzskom a zrazu si nevedel spomenúť, čo bolo to tretie. Situáciu zachránil jeden z kardinálov, ktorý mu pošepol: „Obnova Cirkvi v Duchu Svätom“, na čo pápež súhlasne prikývol. Možno sa táto scéna filmu neopiera-la o archívne záznamy, možno to bola len záležitosť scenára alebo práce režiséra, ale nie-ktoré súdobe pramene hovoria, že Július II. mal z kňaza len meno a sutanu. Aj situácie, ktoré som naznačil, sú súčasťou histórie Cirkvi. Alebo súčasťou len jej dejín v minulosti?

V ostatných týždňoch som trochu sledoval dianie v susednej Českej republike v súvis-losti so zákonom o reštitúciách a náhrade za majetkové ujmy, ktoré tamojším cirkvám a náboženským spoločnostiam podobne ako u nás spôsobil komunistický režim. Celý pro-ces ostal zablokovaný v Senáte hlavne potom, čo tamojší sociálni demokrati (teda aspoň sa takto označujú) začali priam hysterickú kampaň proti majetkovému a finančnému vy-rovnaniu spojenú s trápnyimi a tendenčnými billboardami. Viem si predstaviť ich ideolo-gické pohnútky, mnohí z nich v režime, ktorý tie krivdy spáchal, boli kedysi držiteľmi „červenej knižky“. Na druhej strane však aj niektoré reakcie z cirkevných kruhov vyvolali vo mne určité rozpaky. Pred niekoľkými rokmi, keď sa tam proces cirkevných reštitúcií eš-te len rozbiehal, „pobavila“ ma nie celkom domyslená poznámka jedného z tamojších hie-rarchov, ktorý po určitom pokroku v rokovaniach pred médiami prehlásil, že to bude pre Cirkev v Čechách najkrajší „dáreček k Vánocím“. Istý môj oltárny spolubrat nato ironicky zareagoval: „Ja som si doteraz myslel, že tým najväčším vianočným darčekom je pre nás Betlehemske dieťa.“ Dosť často bolo počuť napr. aj v Katolíckom týdeníku o tom, že tota-litný štát spáchal nespravodlivosť, ktorú súčasný demokratický štát nie je ochotný riešiť.

Tá reč o nespravodlivosti je určite namieste. Ale akosi ma napadli slová Pána Ježiša, ktoré adresoval apoštolom Jakubovi a Jánovi: *Neviete, čo žiadate*. My na Slovensku sme už „pokročili“ ďalej. Ale je to ozajstný pokrok? Mnohé pozemky či budovy nám vrátili, aj keď len na čiastočnej báze. To, že sa majetkové krivdy zmiernili, ešte neznamená po-zehnanie pre Cirkev. Ak mám čerpať z vlastných – minulých i súčasných skúseností ako kňaz, zdá sa mi, že tie naše cirkevné majetky (dokonca spojené v reči Kódexu s prívlast-om „posvätné“ majetky) sú pre nás skôr dvojsečnou zbraňou.

Z prostriedkov, získaných reštitúciami, možno postaviť úplne nový organ, ktorý by sa nedal financovať len zo zbierok v kostole. A tento kráľovský nástroj bude môcť v budúcnosti sprevádzať a skrášľovať bohoslužby celé roky, ba aj storočia. Ale produktom reštitú-cii môže byť aj budova v schátranom stave obývaná nájomníkmi, ktorí sú v nemalej mie-

(Dokončenie na s. 7)

*Počúvajte tohto starého neverca,
ktorý vie, čo hovorí:*

*Majstrovská protikresťanská propaganda
dokázala vzbudiť v kresťanoch,
zvlášť v katolíkoch, zlé svedomie,
ak nie priamo pocit hanby
pre vlastnú minulosť.*

*Neutíchajúcou protikresťanskou masážou
sa vás podarilo presvedčiť,*

*že ste zodpovední
takmer za všetko zlo na svete.*

Ste sparalyzovaní do postoja

*masochistickej sebakritiky,
aby sa tak neutralizovala kritika tých,
ktorí zaujali vaše miesto.*

Dovolili ste, aby za všetko,

*aj za to, čo je vymyslené
a nikdy sa nestalo, obvinili vás.*

Niet v dejinách problému,

zločinu alebo utrpenia,

ktoré by nepripísali vám.

A vy, nepoznajúci svoju minulosť,

ste tomu začali veriť,

a dokonca svojim odporcom

ste začali pomáhať v tejto činnosti,

kým ja, agnostik, ale zároveň historik

v úsilí byť vždy objektívny, vám hovorím:

postate sa k tomu v záujme pravdy.

**Léo Moulin, belgický profesor dejín,
ateista, nám katolíkom (Svetlo 41/2009)**

ZÁCHRANA JE V RUŽENCI

Pod týmto titulkom uverejnil časopis Svätlo (41/2009) článok s podtitulkom: *Celé národy boli zachránené vďaka modlitbe posvätného ruženca, s dovetkom: Veľkú moc má armáda, ktorá skôr ako meč drží v ruke ruženec (Pius IX.). Z tohto zaujímavého článku uverejneného v súvislosti s „ružencovým“ mesiacom sme vybrali niekoľko myšlienok do nasledujúceho príspevku.*

To, v akej situácii sa ocitá svet, nie je nič radostné, no a to, že kresťanská viera je nanovo potláčaná, hanobená a v očiach „moderného sveta“ nežiaduca, nemožno nevidieť. Opäť sa teda plnia Ježišove slová: *Prenasledovali mňa, budú prenasledovať aj Vás.* Viac ako aktuálne pre súčasný svet sú udalosti potvrdzujúce moc ruženca v beznádejných situáciách. Dnes, podobne ako pred storočiami veľký počet ľudí na celom svete hľadí s obavami na budúcnosť a žije v strachu z terorizmu a násilia, ktoré sa šíria z „islamského sveta“, no aj zo sveta liberálov. My kresťania chceme vziať do rúk ruženec tak, ako naši predkovia pred viac ako štyristo rokmi, keď ich zopäté ruky, ústa odriekajúce modlitbu, myseľ a oči upreté na Ježišovu Matku vyprosili víťazstvo práve nad Islamom. Verím, že aj dnes s Máriou a pod jej ochranou môžeme dosiahnuť víťazstvo v duchovnom boji, nie zbraňami, ktoré zabíjajú protivníka, ale práve „zbraňami“ viery a modlitby. A jednou z tých modlitieb, v ktorej je veľká sila, je práve ruženec. Ruženec, ako otvorená kniha, z ktorej si v krátkosti môžeme „prečítať“ celý život Ježiša a jeho Matky.

Ako to bolo pri Lepante?

Za pontifikátu Pia V. (1566 – 1572), askéta a známeho „prosebníka“ sa stala udalosť, ktorá mala veľký význam pre Cirkev. Bojovala tu Svätá liga s Turkami. „Západ“ v tom čase politicky rozdelený ohrozovali Turci, ktorí si chceli vojenskou a politickou mocou, ale aj vierou podrobiť Európu. Turecká flotila už ovládala niektoré grécke ostrovy a sultán mal v pláne podrobiť si celé Stredomorie. Pius V. sa neúnavne usiloval zjednotiť kresťanských vojvodcov bojujúcich medzi sebou. Tí by v tej situácii neboli schopní čeliť tureckej presile. Nakoniec velenie spojených armád zveril mladému admirálovi Juanovi de Austria a súčasne vyzval kresťanov. Aby ho nasledovali a modlili sa ruženec. Svätý Otec údajne sám rozdával ružence vojakom. Admirál Andrea Doria mal na jednej lodi kópiu obrazu Guadalupskej Panny Márie.

Rozhodujúca bitka sa udiala 7. októbra 1571. Stretlo sa v nej 500 lodí so 170 000 mužmi. Vtedajší svedkovia rozprávali, že na mnohých lodiach boli vztýčené kríže a Ján Rakúsky ako prvý si pokľakol pred krížom a prosil Boha o pomoc. Všetci vojaci nasledovali jeho príklad. A výsledok? V priebehu niekoľkých hodín spojené armády potopili 115 tureckých galér a 12 000 kresťanských otrokov-veslárov oslobodili. Turecká flotila do tých čias neporaziteľná utrpela porážku a Európa sa zachránila pred Islamom. Keď Pius V. dostal správu o víťazstve, nebol prekvapený. Traduje sa, že v hodine víťazstva náhle prerušil rozhovor so svojim pokladníkom, otvoril okno a so slzami v očiach povedal: „V tejto hodine získala kresťanská flotila víťazstvo

Ave Mária!

*Spev zvonov zneje v údolí
A výškou vtáčik spieva,
Na lúke, grúni, na poli
Sa v jednu kytku zlieva:
Ave Mária!
I mne tak z duše nesie sa
A letí celým svetom,
Od zeme až po nebesia,
Od Vrchov k nežným kvetom:
Ave Mária!
Kiež i môj spev ta vzletí,
Kde svieti zora nachová
A vesmír láskou svieti
A mňa tou láskou nachová!
Ave Mária!*

**Karol Nižňanský, saleziánsky misionár:
Skutočný človek, Vydavateľstvo Limerik
2011**

nad Turkami. Poďakujeme nášmu Pánovi.“ Potom rozhodol, že prvá októbrová nedeľa sa má sláviť ako sviatok Panny Márie Víťaznej. Jeho nástupca Gregor XIII. ustanovil sviatok Panny Márie Ružencovej na 7. október.

Boj o Viedeň

Napriek tejto veľkej porážke pri Lepante sa Turci nezriekli svojich bojových výprav, a keď sa im naskytna príležitosť, prijali ponuku francúzskeho „Kráľa Slnka“ nasmerovanú proti Rakúsku na nové vojnové ťaženie. Podrobili si Balkán, obsadili Maďarsko a ocitli sa pri bránach Viedne. Vo vyhlásení vojny napísali Turci cisárovi Leopoldovi. „Vezmeš ti tvoje malé kráľovstvo a vyhladíme jeho obyvateľov z povrchu Zeme.“ Keby boli Turci obsadili Viedeň, veľmi ľahko by sa celý európsky kresťanský svet ocitol v ich područí. Prevažne tureckých vojsk a ich brutalita nedávali veľa nádeje na záchranu. Proti 160 000 Turkom stálo len 12 000 kresťanských vojakov. Cisár v týchto beznádejných chvíľach vyzval na štyridsať hodinové modlitby vo všetkých chrámoch. Sám sa ich zúčastnil so svojím dvorom, lebo si bol vedomý toho, že len Boh môže pomôcť, aby Európa ostala kresťanská.

Pomoc Leopoldovi ponúkol poľský kráľ Ján Sobieski a sám si vykonal púť do Čenstochovej. Tam položil svoju šabľu k nohám Panny Márie, Kráľovnej Poľska a zveril sa pod jej ochranu. Na pomoc mu prišlo Bavorsko, Savojsko a Anglicko. Nakoniec mala kresťanská armáda 60 000 mužov, no Turkov bolo 260 000. Cisár si povolal na pomoc kapucína P. Marka z Aviana. Ten 8. septembra 1683 na sviatok Narodenia panny Márie a slávil pre vojakov svätú omšu a v kázni vyzval vojakov, aby mali plnú dôveru v Boha a odporúčal nám niekoľkokrát opakovať slová: „Ježiš, Mária“.

Rozhodujúca bitka sa uskutočnila 12. septembra toho roku. Cisár požehnal všetkým oddielom zástavu s obrazom Nepoškvrnenej. Páter Marek slávil zavčas ráno na Kahlenbergu svätú omšu a ministroval mu sám kráľ... Potom kresťanské vojská zaútočili na nepriateľský tábor s výkrikom: „Mária, čistá Panna“ a páter Marek vykročil s krížom v rukách, žehnal všetkých a dodával im odvalu. Prvý úspech vyvolal takú paniku medzi moslimami, že napriek početnej prevahe sa dali na útek aj s obávaným vojvodcom Karom Mustafom. pričom na mieste zanechali 15 000 stanov. Po druhýkrát bola Európa zachránená pred Turkami.

Poľský kráľ odmietol prijať vyznamenanie za víťazstvo, kľakol si, a pred obrazom Panny Márie pred celým zhromaždením zvolal: „Ona je víťaz!“

Pápež Inocent na znak vďačnosti za záchranu Európy prehlásil 12. september za sviatok mena Panny Márie. Obidva sviatky slávi Cirkev dodnes.

Tieto dve víťazstvá nie sú jediné vyprosené na orodovanie Panny Márie. (Mohli by sme spomenúť záchranu Chorvátska v r. 1715 alebo tzv. „Ružencovú revolúciu“ na Filipinách v r.1986 a jej „druhú vlnu na prelome storočí.) Sú len príkladom vytrnutým zo spomínaného článku na povzbudenie nám katolíkom, keď sa moderný svet mocne podporovaný médiami opäť stavia proti Cirkvi. Nedajme sa zastrašiť, prijímame výzvu našich biskupov (tieto dni na modlitbu ruženca vyzýval otec biskup Sečka v rádiu Lumen) a mnohých modlitbových spoločenstiev na modlitbu ruženca. Je na to najvhodnejší čas, mesiac ruženca, aby sme zastavili to, čo sa nám zdá priam nemožné – morálny úpadok nielen v našej vlasti a pokoj vo svete. **Xénia Duchoňová**

„SVETA VIDITEĽNÉHO I NEVIDITEĽNÉHO...“

Aká bola prvá modlitba, ktorú sme sa naučili? Možno si už nepamätáme. Ale keby sme pozbierali odpovede tých, čo si pamätajú, v tomto zozname detských modlitieb a modlitbičiek by isto jedno z prvých miest zaujala modlitbička malých detí: *Anjeličku strážničku...*

Prečo práve táto? Pretože postava Boha je pre deti ešte príliš vzdialená, kým anjeliček s krídlami je niečo, čo si ľahšie predstavia? Alebo preto, že anjeli patria len do sveta detských rozprávok a my, „dospelí veriaci“, sme si už osvojili „vyššie“ formy chápania viery?

Vari sa dajú s témou viery v anjelov spojiť slová sv. Pavla: *keď som bol dieťa, hovoril som ako dieťa, poznával som ako dieťa, rozmyšľal som ako dieťa. Keď som sa stal mužom, zanechal som detské spôsoby* (1 Kor 13)...? Aj cez takéto otázky sa dá dostať k téme tohto článku:

Čo učí katolícka Cirkev o anjeloch

Často sa môžeme stretnúť s postojom, že viera v anjelov je niečo pre deti. V kázňach, katechézách, poučných príbehoch pre deti často vystupujú postavy anjelov. Pri katechizácii dospelých niekedy táto téma úplne vypadne. Je to správne?

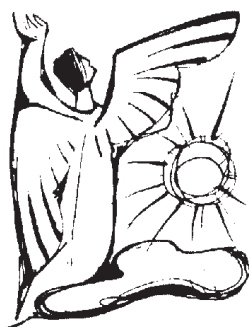
Na druhej strane sa v súčasnosti stretávame aj s úplne protikladným postojom k otázke anjelov. Stačí si dať do internetového vyhľadávača slovo anjel, a hneď sa nám objaví množstvo stránok, ktoré potvrdzujú, ako veľmi je dnes táto téma populárna aj medzi dospelými. Nájdeť tam odkazy na biblické miesta hovoriace o anjeloch. Nájdeť projekty pomoci biednym. Ale na nemálo stránkach sa slovo anjel spája s výrazmi ako: veštenie, liečenie, ezoterika... Objavíme isto aj odkaz na známu reláciu Anjeli strážni, kde sa spomínajú nielen príbehy anjelov v ľudskej koži, ale z akejsi „múdrej knihy“ sa vyčítajú aj konkrétne mená anjelských bytostí, ktoré údajne súvisia s osobou prítomnou v relácii.

Pri stretnutí s toľkými mienkami a známymi i „tajnými“ náukami o anjeloch sa kresťan-katolíck pýta: Ako je to s náukou našej katolíckej Cirkvi o anjeloch? Čo z tých mnohých učení je s ňou zlučiteľné? Je pravda, že sú to iba „výchovné príbehy pre deti“, alebo naopak, musíme veriť vo všetky anjelské stupne, skupiny, chóry, mená priradené jednotlivým kategóriám ľudí?

Prejdime si v skratke hlavné body učenia Cirkvi o anjeloch

Veľkou pomocou nám tu bude Katechizmus katolíckej cirkvi. Svätý Otec Benedikt XVI. Nás vyzýva zvlášť v tomto roku - Roku viery - prehĺbiť si poznanie učenia našej viery štúdiom Katechizmu. Ale pozor! Kto si myslí, že po prečítaní príslušnej kapitoly v Katechizme, bude mať zodpovedané všetky otázky o anjeloch, ostane asi sklamaný. Učenie Cirkvi je v tomto bode pomerne striedme. Vymenúva niekoľko základných právd, ktoré sú zakotvené vo Svätom písme a v Tradícii Cirkvi. Mnohé ďalšie otázky, na ktoré by sme boli zvedaví, ako je napríklad hierarchia anjelských zborov, počet anjelov, ich mená, jednodu-

cho nerieši. Dôvod tejto skromnosti pochopíme, ak si uvedomíme, že cieľom Božieho zjavenia nie je uspokojenie ľudskej zvedavosti a túžby po senzáciách. Božie zjavenie, ktoré nám podáva a vysvetľuje Cirkev, má za cieľ našu spásu. Preto v ňom nájdeme pravdy potrebné pre našu spásu. To platí aj vzhľadom na to, čo potrebujeme vedieť o anjeloch.

Anjeli v základnom Vyznaní viery

Viera Cirkvi v jestvovanie anjelov je vyjadrená už v súhrnoch základných kresťanských právd - v tzv. vyznaniach viery. Nehovorí sa o nich priamo, vyslovene, ale sú zahrnuté vo veľkej množine Božích stvorení. Apoštolské vyznanie viery vyznáva vieru v Boha *Stvoriteľa neba i zeme*. Biblický výraz *nebo a zem* vyjadruje všetko, čo jestvuje. Slovom *nebo* sa označuje vo Svätom písme obloha, ale aj symbolické miesto, kde prebýva Boh (Otec, ktorý je na nebesiach). *Napokon slovo „nebo“ označuje „miesto“ duchovných stvorení - anjelov -, ktorí obklopujú Boha.* (KKC 326) Nicejsko-carhradské vyznanie viery dopĺňa výraz „*nebo i zem*“ práve poukázaním na neviditeľný svet, ktorý je tiež dielom Boha (... *sveta viditeľného i neviditeľného*).

Existencia a prirodzenosť anjelov

O jestvovaní anjelov v učení Cirkvi niet nijakých pochybností: *Jestvovanie duchovných, netelesných bytostí, ktoré Sväté písmo zvyčajne volá anjelmí, je pravda viery. Svedectvo Písma je také jasné, aká jasná je jednomyseľnosť Tradície* (KKC 328).

Anjeli sú svojou prirodzenosťou duchovné stvorenia. Vyznačujú sa teda rozumom a slobodnou vôľou. Sú to bytosti osobné a nesmrteľné. Svojou dokonalosťou prevyšujú všetky viditeľné stvorenia.

Anjeli teda nie sú „mimozemšťania“ ani neznáme pozitívne, či negatívne energie. Sú to osobné duchovné bytosti, ktoré majú rozum a slobodnú vôľu, ale nemajú telo. Svätý Augustín o nich hovorí: *Anjel... je názov služby, nie prirodzenosti. Ak sa pýtaš na meno prirodzenosti, je to duch; ak sa pýtaš na službu, je to anjel: podľa toho, čím je, je duch; podľa toho, čo koná, je anjel.*

V tejto súvislosti učenie Cirkvi hovorí aj o anjeloch, ktorí boli vyznačení mimo-

riadnym postavením v Božom pláne, ale sa mu vzopreli. Na počiatku boli všetci anjeli dobrí. Niektorí však v skúške ich slobody neobstáli, vzbúrili sa proti Bohu a stali sa z nich „padlí anjeli“, „diabli“, „zlí duchovia“. Tento ich hriech im už *nemôže byť odpustený pre neodvolateľnú povahu ich voľby, a nie pre nedostatok nekonečného Božieho milosrdenstva... Po páde nejestvuje pre nich možnosť pokánia, podobne ako ani pre ľudí po smrti* (KKC 393, Sv. Ján Damascénsky).

Už v samom pomenovaní anjelov sa skrýva pre nás dôležité poučenie. Anjel je pomenovanie odvodené z gréčtiny a znamená „posol“. Anjel je anjelom preto, lebo plní poslanie, ktoré mu zveril jeho Stvoriteľ, šíri jeho poslanstvo. To je jeho identita a dôstojnosť. Aj pre človeka to platí - vtedy naplní zmysel svojej existencie, keď splní poslanie, ktoré mu zveril Stvoriteľ. Príklad anjelov nám pripomína, že nie v realizovaní čisto svojich plánov a predstáv, ale v plnení Božích plánov, jeho vôle, dosiahne náš život dôstojné naplnenie.

Prípad padlých anjelov je pre nás varovaním, ako hlboko človek padne, keď sa vzoprie Božiemu plánu lásky a spásy.

Anjeli v dejinách spásy

Isto sme počuli rôzne príbehy, kde vystupovali anjeli. Mnohé pochádzajú z Biblie, iné z mimobiblických tradícií, ďalšie zo skúsenosti mystikov. Katechizmus jasne zdôrazňuje, že tento bohatý a pre nás ťažko preskúmateľný svet anjelov má svoj istý stredobod, a nim je Ježiš Kristus. Sú stvorení skrze neho a pre neho. On ich urobil poslami vo svojom pláne spásy celého sveta. V každom „anjelskom príbehu“ sa musí nájsť toto napojenie na stred, na Ježiša Krista. Ak nejaký anjel vykonal niečo dobré a krásne, to Kristus cez neho prejavil svoju lásku. V *Starom zákone* pripravujú príchod Spasiteľa, ohlasujú Božie plány, napomenutia.

Po prvom hriechu cherubíni strážia zatvorené brány pozemského raja. Keď sa rozmnožil hriech v Sodome a Gomore, chránia Lota pred zničením. Anjel zadrží Abrahámovu roku pri skúške jeho úplnej poslušnosti, keď chce obetovať jediného syna Izáka. Anjeli zvestujú narodenia prorokov a iných významných osobností Starého Zákona, sú prítomní vo chvíľach ich povolania, pomáhajú im. Na úsvite dejín Nového Zákona anjel Gabriel zvestuje narodenie Jána Krstiteľa, aj samého Ježiša.

V Novom zákone ešte jasnejšie poslujú Ježišovi Kristovi

Oznámili pastierom jeho narodenie a svojím spevom vytvárajú radostnú atmosféru prvých Vianoc. Poslujú Ježišovi na púšti, pri vnútornom boji v Getsemanskej záhrade, oznamujú jeho zmŕtvychvstanie. Oznámia Kristov druhý príchod a budú poslúhovať pri súde.

To sú iba niektoré príklady bohatej činnosti anjelov, ktoré majú vždy spoločný

znak – sú v službe Ježišovi Kristovi. Opäť príklad aj pre nás ľudí...

Ani po Ježišomv nanebovstúpení dielo anjelov nestratilo svoju aktuálnosť. *Celý život Cirkvi má úžitok z tajomnej a účinnej pomoci anjelov* (KKC 334).

Pri každej svätej omši sa vyslovene pripájame k spevu a oslave anjelov (pred spevom *Svätý, svätý, svätý...* ich vždy spomínáme v piesni *vďaky*). Viaceré liturgické spevy sú vyzvaním anjelov (známa je modlitba v liturgii za zosnulých *Do raja večného...*). V liturgickom roku osobitne slávime troch archanjelov Michala, Gabriela a Rafaela (29. 9.) a spomienku svätých anjelov strážcov (2. 10.).

Môžeme s anjeli nadviazať vzťah?

Na túto otázku odpovedá jasne Katechizmus pre mladých: *Ano. Anjelov môžeme prosiť o pomoc a o prihovor u Boha. Každý človek dostáva od Boha svojho anjela strážcu. Je dobré a zmysluplné modliť sa k anjelovi strážcovi za seba i sa druhých. V živote kresťanov anjeli môžu dať o sebe veľa napríklad ako poslovia nejakej správy alebo ako pomáhajúci sprievodcovia. S falošnými anjeli ezoteriky nemá viera nič spoločné* (Youcat, 55).

Na záver niekoľko myšlienok k téme anjelov prebraných z Katechizmu pre mladých:

Každý veriaci má po boku anjela ako ochrancu a pastiera, aby ho priviedol k životu (Sv. Bazil Veľký).

Človek nie je anjelom ani zvieratom, a nešťastím je, že ak chce niekto z neho urobiť anjela, spraví z neho zver (Blaise Pascal).

Na konci sveta budú stáť pred Bohom už iba dve skupiny ľudí – tí, ktorí Bohu povedia: „Buď vôľa tvoja“ a tí, ktorým Boh povie: „Buď vôľa tvoja“. Všetci, čo sú v pekle, sa pre peklo sami rozhodli (C. S. Lewis).

Lebo svojim anjelom dá prikaz o tebe, aby ťa strážil na všetkých твоich cestách. Na rukách ťa budú nosiť, aby si si neuderil nohu o kameň (Ž 91, 11 – 12).

Jozef Pajerský, kaplán

VIAC, AKO ZAMENIŤ V PIATOK MÄSO ZA BUCHTY

Neviem na úvod ponúknuť nič múdrejšie, ako to, aby sme spolu prosili Pána Boha o úprimnosť skôr, ako sa postavíme do prúdu očisťujúcej pravdy Božieho slova. Prijat Kristovo evanjelium také aké je, je totiž niekedy ťažké. Skúsme si teda na začiatku tejto úvahy povedať, že chceme byť úprimní v pravde Božieho slova, aj keď to možno pre nás nebude príjemné, lebo Božie slovo tne do živého. Povedal by som tne do toho nášho zdanlivo pokojného, zabehnutého kresťanstva.

Človek zvyčajne pristupuje k predpisom, ktoré sú v živote nutnou pomocou z tej formálnej stránky. Aby som to vysvetlil, poviem to na príklade šoféra: Vie, že existuje predpis nepiť pred jazdou alkoholické nápoje. Ten, kto predpis poruší a neodhalia ho, býva celý natešený, že ho policajti nechytia a že prišiel šťastne ta, kde chcel. Nepochopil prikaz. Alebo ten, kto rád jazdí na bicykli bez osvetlenia, má radosť, keď ho nikto „nelapi“ a neplatí pokutu. No ten predpis nie je na to, aby tu boli policajti a pokutovali nás. Zmysel predpisu je, aby umožnil bezpečnejší, hodnotnejší ľudský život. A keď na niečo nevie niekto prísť sám, tak mu to musí predpísať zákon. Zákon však nie je samoučelný, sám pre seba; je na to, aby zblížoval ľudí. Tak, ako sme si to premietli do roviny nejakého dopravného predpisu, platí to aj v cirkevnom, či náboženskom živote. Predpis nie je samoučelný. Je na to, aby pomáhal robiť ľudí lepšími.

Tohto problému sa dotýka Ježiš Kristus, keď v evanjeliu kritizuje bezduché zachovávanie prikázani. Mal pred očami ľudí, ktorí s úzkostlivosťou, ba až so škrupulantnou prehnanosťou zachovávali každý predpis zákona. A Pán Ježiš videl, že napriek tomu, že všetky predpisy tak prisne zachovávali a ešte prisnejšie od druhých ich zachovávanie vyžadujú, nestávajú sa lepšími. Skôr naopak. Preto používa slová proroka Izaiáša: *Tento ľud ma ctí iba pe-rami, ale ich srdce je ďaleko od mňa*. Teda dve veci zdanlivo nezlučiteľné: nejaký predpis a skutočný život. Na jednej strane ide o človeka, na druhej strane o nejaký zákon, o nejaký predpis, o nejakú teóriu. A predsa, podľa Krista by to malo spolu súvisieť, a my by sme na základe textu evanjelia mohli do toho problému preniknúť.

Tí, ktorých Ježiš videl, šli dokonca tak ďaleko, že ráno sa ani nenajedli, muse- li si umyť postel', pretože dotyk s druhým

rituálne nečistým človekom ich poškvŕňoval. A Pán Ježiš hovorí, že to všetko sú ľudské výmysly, že ide o čosi iné, a práve to je potrebné odhaliť aj v našom vlastnom živote, aj v živote kresťanov. Pretože, ak siahneme do nášho kresťanského života, máme veľa podobných príkladov ľudí, ktorí si zvolili cestu tvrdých laktov. Ľudí, ktorí sú sami pre seba. Niektorí sa zvyknú pochváliť: „to u nás teda neexistuje, aby syn, alebo dcéra nešli v nedeľu do kostola.“ Alebo „u nás sa piatky zachovávajú. Bez debaty.“ A mohli by sme pokračovať. Nechcem teraz naháňať vodu na mlyn tým ľahostajným „kresťanom“ pre ktorých už nedeľa či piatok, alebo čokoľvek iné dávno stratilo význam, ale môžeme sa pýtať, či azda toto je to, čo je kresťanstvo?

Povedali sme si, že predpis nám má pomôcť. Ale život ako celok musí vykazovať predovšetkým ten najvyšší zákon, o ktorom Kristus hovorí, to znamená rešpektovať druhého človeka, vidieť druhého človeka, byť tu pre druhého človeka. Kristus hovorí, že nie podľa toho nás budú poznať, ako budeme zachovávať predpisy zákona. Nie podľa toho majú poznať kresťana, kto koľko odsedí v kostole, ale podľa toho, ako sa navzájom milujeme. A tak teda všetky naše predpisy, či už s pôstnou disciplínou, so svätou spoveďou alebo svätým prijímaním, skrátka všetky by boli nanič, ak by nás nerobili lepšími. Dobré je, uvedomiť si to. Prikazy sú potrebné pre toho, kto na to neprišiel. Preto bolo potrebné prikazať, aspoň raz do roka sa vyspovedať a vo veľkonočnom období prijať Eucharistiu? Pretože kresťania to so svojim chápaním Kristovej prítomnosti dotiahli tak ďaleko, že už ho vôbec nepotrebovali. Preto vyšiel taký cirkevný prikaz. A malo by byť pre nás zahabujúce, že taký prikaz musí vôbec byť. Ten, kto to pochopil, nepotrebuje prikaz. Taký človek vie, čo má robiť. Taký človek, čo to chápe, jednoducho žije z Krista. Teda, pre nás tým najvyšším prikazom je prí-

kaz lásky. Toto všetko nám má len pomôcť to podľa našej schopnosti a podľa intenzity viery chápať. Najhlavnejšie je, aby celý náš život vždy a všade bol svedectvom nasledovania Krista práve v tejto najvyššej hodnote, ktorou je láska. Sv. Jakub nám to hovorí vo svojom liste. V tom je zdravé náboženstvo – užímať sa opustených, chorých, sirôt, vdov, a tak ďalej.

Pre nás kresťanov dnešných čias by bolo potrebné práve tieto hodnoty nejakou „vyhrabať“ na povrch, aby sme neklamali samých seba. Hovorí to ten istý apoštol: neklamať samých seba. Náboženstvo má byť predovšetkým životom lásky, v láske k Bohu a pre bližného. Aké ľahké je možno zbarikádovať sa za takzvanú domnelú dokonalosť. Tá sa vyzíva tak ako dokonalosť starozákonných židovských učencov v tom, že si ten piatok podržíme, mäso ani za živý svet nezjeme a máme pocit, že sme dokonali. Ale ťažisko je celkom kdesi inde. Urobiť ešte čosi viac. To nám hovorí evanjelium, pretože nás vedie k dokonalosti. Aby ste ma rozumeli, netvrdím, že v piatok sa má jesť mäso, alebo že sa nemá vykonať dobrý skutok či nejaké sebazaprenie, a nechať to tak. Ale urobme viac ako to, že zameníme mäso za buchty. To dokáže hocikto a ešte si pri tom myslí, čo veľké urobil pre Pána Ježiša. Ťažisko kresťanstva však spočíva v tom, čo nám Kristus naznačuje – v skutkoch, ktoré oživuje láska. A tie sú omnoho náročnejšie a ťažšie.

Preto práve na základe evanjelia, kde Kristus hovorí aj tvrdšie, pokúsme sa náš kresťanský život presvietiť a usmerniť ho. Povzbudením pre nás môže byť Kristovo konanie, keď k nemu priviedli ženu hriešnicu. On tej žene, ktorá podľa zákona mala byť ukameňovaná, odpustil, a tým „dokonalým“ vynadal. Usvedčil ich, že konajú zle, hoci navonok formálne práve oni boli tí bez viny. Boli tí, ktorých si ľudia ctíli, kým žena bola pristihnutá priam pri hriechu. A predsa jej odpustil a ich pranieoval. Veru, človek je niekedy taký. Rád presunie veci tak, aby to bolo preňho výhodné. Možno sa niekedy bojíme evanjelia v plnom zmysle slova. Preto ho možno pokrútime, a tak si ho pripravíme pre seba, že nič nemusíme robiť, a to je – podľa nás – to najlepšie kresťanstvo. Tešíme

sa, že sme Krista pochopili a žijeme si v takom svojom kresťanskom pohodlí, možno si ešte aj prečítame nejaký životopis svätého, alebo pozrieme film, možno aj poplačeme nad ním, ale vo svojom živote meníma málo. A predsa Kristus chce od nás čosi iné. Chce, aby každý zákon bol pochopeý tak, že nás posúva v objatí dobra, poznání pravdy a vlastnení najvyššej čnosti lásky. To je zmysel každého zákona.

Pokúsme sa teraz porozmýšľať: Robia nás naše prvé piatky lepšími, milí bratia a sestry? Naša modlitba posvätného ruženca – niektorí sa ju modlíme dennodenne – robí nás lepšími? Spytovanie svedomia, ktoré si robíme – robí nás lepšími? Alebo spomínané piatkové sebazaprenie – robí nás lepšími? Alebo sme nervózni a hádame sa s celou rodinou. A čo: nedeľná prítomnosť na svätej omši – robí nás

lepšími? A tak by sme mohli pokračovať ďalej.

Postavme lásku ako spojivo tohto všetkého. A my ako kresťania skúsme to uvádzať do života v našich rodinách a tak preháňať slo.

Prosme Pána Ježiša, aby nám jeho slovo padlo do srdca a aby sme sa nebáli reagovať aj vtedy, keď nás to niečo bude stáť.

Marián Bér

NAŠA FARSKÁ UNIVERZITA

1150. VÝROČIE PRÍCHODU
SVÄTÝCH CYRILA A METODA

Kdekoľvek sa pozriem, všade vidím množstvo anjelíkov v rôznych podobách. Asi je o nich záujem, je to módny hit mať doma takého či onakého anjelika. Pre veriaceho človeka je však anjel niečo viac ako módny hit, a preto sa často cítia vo svojom náboženskom presvedčení urážaní, lebo mnohé podoby anjelov ponúkané v obchodoch sú lascívne, erotické ba až vulgárne.

Ešte raz anjeli

Položme si otázku: **Kto vlastne sú anjeli?** Docent Slodička hovorí, že anjeli sú známi vo všetkých náboženstvách. **Slovo anjel pochádza z latinského slova angelus – poslaný.** Tento latinský termín pochádza z gréckeho angelos, ktorý je prekladom hebrejského malak. Slovo malak prvotne znamenalo činnosť posielania niekoho a potom aj konkrétnu poslanú bytosť (posol, nuncius). **Slovo anjel hovorí, že anjeli sú Boží služobníci a poslovia.** V čase osvietenstva a v druhej polovici 20. storočia o existencii anjelov zapochybovali okrem protestantských a anglikánskych teológov mnohí známi katolícki teológovia. Ale existuje aj iný extrém, ktorý preceňuje úlohu anjelov.

Anjeli sú prítomní už od stvorenia sveta a v priebehu celých dejín spásy, zďaleka i zblízka ohlasujú spásu a slúžia Božiemu plánu pri jeho uskutočňovaní. V Novom zákone sa vyjadruje pravda, že každá miestna cirkev má svojho anjela strážneho. Pravdu o anjelovi strážnom vyjadruje aj žalm 90: *Lebo svojim anjelom dal príkaz o Tebe, aby tá strážili na všetkých tvojich cestách. Na rukách ťa budú nosiť, aby si si neuderil nohu o kameň.* Skutočnosť anjela strážneho možno nájsť v citáte Mt 18,10: *Dajte si pozor, aby ste neopovrhli ani jedným z týchto malíčkových. Lebo vám hovorím, že ich anjeli v nebi ustavične hľadajú na tvár môjho Otca, ktorý je v nebesiach.* Strážni anjeli zosobňujú Božiu lásku a starostlivosť voči nám (sv. Bazil Veľký, sv. Ján Zlatoústý, sv. Hieronym, sv. Augustín, sv. Tomáš Akvinský). Aj sv. Peter mal svojho anjela strážcu. List Hebrejom hovorí o anjeloch, ktorí sú poslaní slúžiť ľuďom na spásu. Anjela strážcu má na základe stvoriteľského aktu aj nekresťan. Anjel Rafael sa nám v knihe Tobiáš predstavuje ako ten, ktorý sprevádza a ochraňuje mladého Tobiáša. **Skúsme prosiť svojho anjela strážcu o vybudovanie osobného vzťahu, ale naozaj v duchu náuky Cirkvi.**

Poslovia Božej blahozvesti

Istým spôsobom perzonifikujem úlohu anjela strážneho aj na človeka. Každý človek sa môže stať pre iného „anjelom strážcom“. Byť však anjelom strážnym znamená, že sám ten, kto chce túto úlohu zastá-

vať, musí byť pevný v presvedčení, aby vládol podoprieť druhého, aby obaja nepadli.

Vo vzťahu k našim predkom takými anjelmi strážnymi, poslami Božej blahozvesti boli svätí solúnski bratia. Svätí Cyril a Metod si však dobre uvedomovali, že ak ich dielo má obstáť, potrebujú mať pokračovateľov. Preto si od začiatku vyhládli schopných učeníkov a začali ich pripravovať na budúce úlohy. Biskup Judák hovorí: **„Požehnaná činnosť solúnskych bratov je nemysliteľná bez spolupráce tých, ktorí ich z Carigradu sprevádzali, ale najmä mnohých, ktorých získali na území Veľkomoravskej ríše a potom aj v Blatnohrade.** Život Konštantína o tom hovorí: *„Keď prišiel na Moravu, Rastislav ho prijal s veľkou úctou, zhromaždil učeníkov a oddal mu ich na učenie“* (ŽK XV). V čase Metodovej smrti ich bolo už okolo dvesto. **Boli to zväčša ľudia, ktorí keď spoznali, že je niečo správne a dobré, šľachetné, pevne sa toho držali. Pre nich bolo hodnotné to, čo je dobré, a nie to, čo sa „aktuálne“ vychvaľuje. Vo svojom postoji sa nedali ovplyvniť ani ľudskou chválou, ani strachom pred ľuďmi. Svedomie im ukazuje cestu. Nedali sa pomýliť ani chvíľami temnoty, ani pokušenia. Zostávajú verní kresťanským hodnotám v živote i smrti.** Niektorých poznáme aj podľa mena: sv. Gorazd, sv. Kliment Ochridský, sv. Naum, sv. Sáva, sv. Angelár, kňaz Slavomír“.

A tu niekde by sme sa mali zastaviť a uvedomiť si kto sme a čo budujeme, alebo naopak rúcame. Pod rúskom slobody sa do nášho života vkradol bezbrehý liberalizmus, ktorý devastuje našu spoločnosť a každého z nás. Preto potrebujeme dobrých anjelov strážnych. No žiaľ, veľmi často sa k tým, čo sú pevní vo viere správame, ako sa správajú mocní našich predkov, ktorým sa učeníci svätých bratov stali nepohodlnými. Najmä sv. Gorazd Nitriansky. Biskup Judák píše: *„Všimnime si aspoň prvého po mene známeho, svätca z nášho územia, sv. Gorazda. Správy o ňom sú skromné. Testamentárne slová arcibiskupa Metoda však hovoria o ňom veľa: **Tento je vašej krajiny slobodný muž, učený dobre v latinských knihách, pravoverný. To buď vôľa Božia i vaša láska, ako aj moja*** (ŽM XVII.). Iste pozitívne svedectvo o ňom vychádza i z úst jeho nepravdníkov, ako to nachádzame v gréckom Živote sv.

Klimenta známeho aj pod názvom Bulharská legenda: **„Pod’me, premôžeme Gorazda a nastavíme mu úklady! Lebo jeho život je nepodobný nášmu a odlišné sú jeho cesty a vyčíta nám hriechy. Ak on zostane nažive, ožil by znova aj Metod“** (VII.).“

Možno práve preto, že naši predkovia nemali dost síly a nechali zo svojho streda odstrániť svojich „anjelov strážcov“, vyvíjali sa dejiny tak, ako sa vyvíjali. Napriek všetkému však ostala živá viera, písmo a kultúra. Tieto spojené v jedno pomohli v zápase o existenciu. Bolo by hanbou, keby sme si dnes práve toto dali vziať. Je to prozreteľnosť, ako **do nášho života na obhajobu našej viery a identity vstupuje „anjel strážca“ našich dní Benedikt XVI.** Pápež, ktorý napriek veku udivuje a naozaj prekvapuje novými aktivitami, nie pre zviditeľnenie seba, ale na pomoc všetkým, veriacim i neveriacim, Cirkvi i svetu a stáva sa „anjelom – poslom blahozvesti“ pre všetkých.

Výročie Druhého vatikánskeho koncilu

Pred päťdesiatimi rokmi **11. októbra 1962** v Bazilike sv. Petra **bl. Ján XXIII.** otvoril **Druhý vatikánsky koncil, ktorý zmenil Cirkev.** Medzi iným zaviedol do života Cirkvi ako bohoslužobnú reč jazyk ľudu, teda vlastne rozšíril na celú Cirkev to, čo slovanským národom povolil Hadrián II., keď v Bazilike Panny Márie v Ríme schválil liturgické knihy, ktoré mu predložili apoštolí Slovanov sv. Cyril a sv. Metod. **Druhý vatikánsky koncil sa stal novou miazgou veľkého stromu, ktorý sa volá Cirkev. Je veľmi ťažké vypočítať, čo všetko koncil priniesol a premenil.** Preto teraz po pol storočí od jeho začatia pápež **Benedikt XVI. otvára Rok viery, ktorý ohlásil zvláštnym dokumentom Porta fidei.** V ňom píše: *„...rozhodol som vyhlásiť Rok viery. Začne sa 11. októbra 2012, na 50. výročie otvorenia Druhého vatikánskeho koncilu, a skončí sa na slávnosť nášho Pána Ježiša Krista, Kráľa vesmíru, 24. novembra 2013.* Na 11. októbra 2012 pripadá aj dvadsať rokov od vydania *Katechizmu Katolíckej cirkvi*, ktorý promulgoval môj predchodca, blahoslavený pápež Ján Pavol II. (3), s cieľom objasniť všetkým veriacim silu a krásu viery... **Myslím si, že začiatok Roka viery v deň,**

keď slávime 50. výročie otvorenia Druhého vatikánskeho koncilu, môže byť výbornou príležitosťou na to, aby sme si uvedomili, že podľa slov blahoslaveného Jána Pavla II. texty, ktoré nám odkázali konciloví otcovia, „nestrácajú ani svoju hodnotu, ani svoj význam. Treba ich čítať primeraným spôsobom, aby sa poznávali a osvojovali ako kvalifikované a normatívne texty Magistéria v rámci cirkevnej tradície...“ Pri príležitosti tohto mimoriadneho roku by som chcel svojich spolubratov, biskupov z celého sveta, pozvať, aby sa v tomto čase duchovnej milosti, ktorý nám Pán dáva, spojili s Petrovým nástupcom a spoločne si pripome-

nuli drahocenný dar viery. Chceme tento rok sláviť dôstojne a plodne. **Malo by sa intenzívnejšie uvažovať o viere, aby sme všetkým veriacim v Kristovi pomohli vedomejšie a pevnejšie sa primknúť k evanjeliu, predovšetkým v okamihu hlbokých zmien, aké práve ľudstvo prežíva.** Budeme mať možnosť vyznať vieru v zmŕtvychvstalého Pána v našich katedrálach a v kostoloch celého sveta, v našich domovoch a v kruhu našich rodín, aby každý pocítil silnú potrebu lepšie spoznať a budúcim generáciám ďalej odovzdať nemeniteľnú vieru. Náboženské spoločenstvá ako sú farnosti a rôzne staré i nové cirkevné skupiny, si počas tohto

roku nájdú spôsoby, ako sa verejne prihlásiť k Vyznaniu viery... Rok viery má vyjadrovať jednomyselné úsilie o znovu objavovanie a štúdium základných obsahov viery, ktoré sú systematicky a organicky zhrnuté v *Katechizme Katolíckej cirkvi*. Tu sa totiž objavuje bohatstvo učenia, ktoré Cirkev vo svojej dvetisícročnej histórii prijíma, spravuje a odovzdáva..! **Potrebujeme sa nanovo zahĺbiť do pravd viery a nechať sa odraďovať a znechť nikým a za žiadnych okolností. Potrebujeme si vybudovať nanovo vzťah k sebe samým, aby sme sa my sami mohli stať „anjelmi strážnymi“ pre slabých a rozkolísaných vo viere.** Daniel Dian

SLOVO RODIČOM

Prečo tento príspevok? Na svätých omšiach s účasťou detí sa v našom chráme zúčastňuje aj dosť manželských párov, rodičov, ktorým sa tam neďa príhovorí tak adresne ako na stránkach nášho časopisu. Preto by som chcel čitateľom ponúknuť krátku úvahu o manželstve

Manželstvo a rodina

Manželstvo a rodina nie je niečo, čo si vymyslel človek. Je to Boží „vynález“ – spoločenstvo muža a ženy, ktorí sa rozhodli spojiť svoje životy kvôli vzájomnému dobru a služby životu.

Niektorí ľudia si myslia, že manželstvo muža a ženy je len konvencia. Nie je to tak. Dokazuje to sociológ a antropológ Claude Lévi Strauss, pôvodom Žid, ktorý vo svojom rozsiahlom výskume, kde zahrnul 5 000 vzoriek rôznych spoločností a kmeňov, dopracoval sa tak k tomuto výsledku: *Rodina, spoločenstvo jedného muža a jednej ženy, a ich detí je viac-menej trvalé a spoločensky uznané. Nachádzalo a nachádza sa v každej a vo všetkých typoch spoločností.*

Katolícke manželstvo je vždy trvalé, čiže nerozlučiteľné. Toto si manželia v chráme sľubujú slovami: ... *sľubujem pred všemohúcim Bohom, že tá nikdy neopustím: ani v šťastí, ani v nešťastí, ani v zdraví, ani v chorobe a že tá budem milovať a číť po všetky dni svojho života.*

Rodina je teda Božia ustanovenie. Boh vložil do človeka silnú túžbu založiť si rodinu a do ľudského jedinca vložil takmer nevyhnutnú potrebu vyrastať v rodine. Rodina je prvým prostredím pre dieťa nielen z chronologického hľadiska, ale predovšetkým z pohľadu dôležitosti. Aj istý týždenník uverejnil článok, v ktorom sa výslovne spomína, že deti bez rodičov nepotrebujú prioritne sponzorov pre hmotné zabezpečenie, ale rodinu, aspoň náhradnú. Prečo sú manželstvo a rodina také dôležité?

Manželia zobrazujú lásku Boha k človeku. Ako sa manželia majú radi, tak má Boh Otec rád svoj ľud. Šťastné spoločenstvo, ktoré prežívajú manželia, je malý odtieň zážitku, ktorý nás čaká s Bohom vo večnosti.

Deti pocíť prvý raz lásku práve od rodičov. Ako budú lásku číť, tak budú aj ony neskôr schopné milovať. Aké vzťahy si vytvoria rodičia medzi sebou, podobné vzťahy môžu mať aj ich deti medzi svojimi rovesníkmi. Nikto totiž nie je schopný lásky, ak ju sám neprijal.

Ako dosiahnuť pravú lásku? Dobrý ná-

vod by sme našli v Prvom liste Korinťanom v známom Hymne na lásku (13,1 – 13). Ak by sme mali urobiť sumár z toho, čo sa v Písme píše o láske, mohli by sme to zhrnúť do troch bodov:

- **Láska je zakorenená vo vôle človeka.** To znamená, že mám toho druhého rád, pretože chcem. Nie iba preto, že to tak cítim. Mám ho rád aj vtedy, keď necítim nič, ba aj vtedy, keď cítim odpor.

- **Láska je vzťah ku konkrétnemu človeku - k takému, aký je:** so svojimi prednosťami i ohraničeniami. Patrí tam schopnosť dať pripomienku partnerovi, a to takým spôsobom, aby pripomienka nielen vyšla z úst, ale aj prišla k srdcu partnera. Patrí tam aj schopnosť empatie (viem sa vcítiť do toho, čo prežíva ten druhý).

- **Láska musí byť napojená na svoj zdroj.** Zdrojom pravej lásky je sám Boh: *Láska je v tom, že nie my sme milovali jeho, ale že on prvý miloval nás.* – on za nás zostúpil z nebies, zomrel za nás, aby sme my mohli žiť večne. Denná modlitba, sviatosť zmierenia, Eucharistia – to je napojenie sa na zdroj lásky.

- **Manželská láska sa prejavuje aj otvorenosťou pre službu životu.** Sám Pán Ježiš hovorí: *Kto prijme jedno takéto dieťa v mojom mene, mňa prijíma* (Mt 18, 5)

Úloha matky a otca v rodine

Obe úlohy sú nepostrádateľné. Matka väčšinou učí deti nežnosti, empatii, vľudnosti, milosrdenstvu a nábožnosti, poznávaniu biblických príbehov... – hlavne v mladšom veku. Aj v tomto zmysle spomína Svätý Otec prínos „ženského génia“ k poznaniu Písma. Posledná Synoda o Božom slove (v roku 2008) sa osobitne pozastavila nad neodmysliteľnou úlohou žien v rodine, pri výchove, v katechéze a pri odovzdávaní hodnôt. Ženy totiž dokážu podnecovať počúvanie Slova, odovzdávať zmysel pre odpustenie a evanjeliové podenie sa a zároveň byť nositeľkami lásky, učiteľkami milosrdenstva, tvorkyňami pokoja¹.

Neodmysliteľnú úlohu v rodine zastupuje otec. Väčšinou učí deti zodpovednosti, vytrvalosti, mravnej sile a statočnosti.

Reprezentuje rodinu navonok. Je rovnako zodpovedný za rodinu ako matka. Je to zaiste aktuálne aj v súčasnosti, keď sa všeobecne konštatuje absencia muža – otca v rodine. Veľa rodín sa snaží prežiť bez otcov, často sú ženy a matky nútené prevziať vedenie vo svojich rodinách. Inokedy za sa, aj keď otec nechýba, je natoľko zaneprázdnený samým sebou a svojím svetom, že prenechá všetky rodinné povinnosti žene-matke.

Sväté písmo dáva otcovi na zodpovednosť primeranú výchovu v príslušnej striktnosti. Táto prísnosť nemá cieľ sama v sebe, preto v Liste Kolosanom je usmerená upozornením, aby deti nezmalomyseľneli. Toto vyjadrenie zahŕňa cieľ výchovy: upriamanie človeka nahor. V tomto ohľade treba chápať aj trest (ktorý podobne ako odmena sú pri výchove nepostrádateľné). Majú mať liečebný a výchovný význam. Zameranie sa na vyššie ciele smeruje k pochopeniu lásky Boha-Otca a Pána všetkého. *Ved' viete, že aj ich aj váš Pán je v nebi a on nenadŕža nikomu* (Ef 6, 9b), týmto Pavol uzatvára nasledujúce napomenutie pánom a otrokom, a súčasne sa takto končí celá časť o vzájomnom podriaďovaní sa, ktoré je vždy podriaďovaním sa v Pánovi.

Príklad: Pred pár rokmi umiestnili v jednej väznici stôl s pohľadnicami a ponúkli tam najširším väzňom možnosť poslať bezplatne pohľadnicu svojej matke. K stôliku sa natlačilo toľko ľudí, že museli priniesť ešte druhú dávku pohľadníc zo skladu. Vzhľadom na obrovský úspech akcie sa ju rozhodli zopakovať na Deň otcov. Neprišiel však nikto. Ani jeden väzeň nechcel poslať otcovi pozdrav.

Dobson na tomto príklade ilustruje, že za kriminalitou nie je len chudoba, ale hlavne nedostatočný vzťah otca s dieťaťom.

Treba osobitne oceniť tých otcov a matky, ktorí sa poctivo venujú svojim deťom a neľutujú ani čas, ani energiu na ich výchovu a aktívne strávený čas s nimi.

Na záver – príklad²:

Prezident jednej významnej americkej stavebnej spoločnosti (Bill Houhgton) dostal otázku od jedného významného psychológa

(James-a Dobson-a), aké má kritériá pri výbere do zamestnania, zvlášť mužov. Tento prezident, ktorý počas svojej kariéry zamestnal a riadil tisíce pracovníkov, odpovedal: „V prvom rade ma zaujíma, aký má príslušný kandidát vzťah so svojim otcom. Ak má pocit, že ho otec má rád a on naopak uznáva otcovu autoritu, je veľmi pravdepodobné, že sa ako pracovník osvedčí.“ A ešte dodal: „Nikdy nezamestnám mladého muža, ktorý sa vzbúril proti vlastnému otcovi. Je mi jasné, že ani so mnou si nebude rozumieť.“

Ján Sitár, kaplán

¹ Por. Benedikt XVI., *Verbum Domini*, SSV 2011, čl. 85.

² DOBSON, J., *Výchova chlapcov*, Porta Libri, Bratislava 2003, s. 83.

Svätá Brigita z Kildare

V predchádzajúcich číslach Blumentálu sme pisal o írskych svätcoch – Patrikovi, Kevinovi, Kolumbánovi staršom a mladšom. Je potrebné spomenúť že medzi írskymi svätými boli aj mnohé ženy. Najznámejšia z nich je svätá Bridita z Kildare.

Brigita sa narodila v Írsku v dedine Faughart. Jej otec Dubhthach bol miestny kráľ a jej matka Brocca, jeho otrokyňa, bola kresťanka. Uverila v Pána Ježiša, keď ho ohlasoval svätý Patrik. On pokrstil aj malú Brigitu. Matka vyprosila pre svojho manžela dar pokánia a viery v pravého Boha a dal sa pokrstiť. Brigita už od mladého veku túžila po zasvätenom živote, a keď sa jej otec obrátil, daroval jej pekné územie na úpätí vršku Croghan, na ktorom sa usadila so svojimi siedmimi priateľkami. Zo začiatku však otec nechcel povoliť dcéru jej voľbu životného stavu. Hnevalo ho, že Brigita je príliš štedrá k žobrákom. Keď jedného dňa Brigita darovala otcov drahými kameňmi vykladaný meč malomocnému mužovi, otec nadobudol presvedčenie že dcéra by naozaj mala radšej žiť v klá-

tore. Neskôr založila dvojité kláštory (mužský a ženský) v Kildare, prvý na území Írska. Ona sama sa stala opátkou (abatišou).

Kláštory sa stali centrom výchovy a spirituality. Okolo neho časom vzniklo mesto Kildar. Založila aj školu umenia. Napisala viacero rukopisov, ktoré ju preslávili, zvlášť *Kniha z Kildaru* ktorá sa však po tristo rokoch stratila. Brigita bola jednou z najpozoruhodnejších žien toho času, a niet pochyb o jej nezvyčajnej spiritualite a bezhraničnej láske k blížnemu. Vynikala nielen prísny spôsobom života, ale najmä veľkou láskou a štedrosťou. Boh ju odmenil mnohými zázrakmi. Jedného dňa prišiel k nej malomocný žobrák a pýtal si krávu na živobytie. Keď mu Brigita povedala, aby počkal, nespokojne odchádzal a vravel že si vypýta od iných ľudí. Brigita ho zastavila a ponúkla mu modlitbu za uzdravenie z malomocenstva. Žobrák to odmietol s tým, že tento zdravotný stav má výhodu v tom, že mu mnohí dobrí ľudia pomáhajú v jeho núdzi. Brigita ho vážne napomenula, že je lepšie byť zdravým, vzdávať Bohu chválu a pomáhať druhým, ako využívať svoju chorobu, aby ho druhí ľutovali. Vzala nádobu so svätenou vodou, pokropila ho, pomodlila sa a bol uzdravený z malomocenstva. Muž odvtedy nasledoval Brigitu a sľúbil jej vo všetkom pomáhať.

Pri inej príležitosti si istá žena od Brigity pýtala jedlo. Brigita povedala že má len kus masla. Keď si ho žena vypýtala, svätica jej ho dala, hoci bolo posledné, čo mali v kláštore. Pán odmenil jej štedrosť tým, že keď sa vrátila od dverí, na stole našla tri ďalšie kusy masla. Brigita rozumela aj vážnosti požehnaní a kliatby. Istá rehoľná sestra jej darovala kôš krásnych jabĺk. Brigita sa vracala domov okolo miesta, kde žili viacerí malomocní. Prosili ju, aby im tie jablká dala. S radosťou to urobila. Keď sa tá sestra dozvedela, čo urobila s jej darom, bola veľmi pohoršená. Brigitu zarmútil postoj sestry. Pokarhala ju a aby si uvedomila zlý postoj srdca, prekliala jej jablone, aby už nikdy nerodili jablká. Podobne iná panna jej darovala rovnaký dar – jablká,

a Brigita ich opäť darovala malomocným. Tentokrát daryňa nenamietala a poprosila o požehnanie pre seba i svoj sad. Brigita jej ho požehnala a povedala, že najväčší strom v jej záhrade bude odtiaľ prinašať dvojnásobne veľkú úrodu. A tak sa aj stalo.

Podobne ako je v Írsku známy trojlistok, pomocou ktorého svätý Patrik vysvetľoval tajomstvo Najsvätejšej Trojice, tak je obľúbený aj kríž svätej Brigity. Je zvyčajne zo slamy a prvého februára na deň jej smrti si veriaci vždy nový zavesia vo svojej domácnosti na znamenie ochrany príbytku pred požiarom. Brigita prvý takýto kríž zo slamy uplietla, keď kľáčala pri zomierajúcom mužovi, ktorého našla pri ceste. Dala mu ho pred tvár a ubezpečovala ho o Božej láske, ktorá sa prejavila k nám na kríži Pána Ježiša Krista, ktorý zomrel za nás. Volali ju „Írska Mária“ a spolu so sv. Kolombom a sv. Patrikom je spolupatronkou Írska. Svätej Brigite Írskej sú v Írsku, Škótsku a v iných krajinách západnej Európy zasvätené mnohé kostoly.

Zdenko Tkáčik

Farská knižnica informuje

Medzi nové hodnotné životopisy v našej farskej knižnici cez letné prázdniny pribudla aj kniha portugalského kňaza **Manuela Fernanda Silva: Pasácci z Fatimy (Karmelitánske nakladateľstvo Kostolní Vydří, 2012, 342 s.)** Kniha vyšla ako 41. publikácia edície *Osudy*.

Domorodému kňazovi sa podarilo v jednej publikácii zozbierať všetky relevantné informácie o zjavení Panny Márie vo Fatime a o živote troch detí, ktorým sa Panna Mária v roku 1917 zjavila. Kniha má okrem úvodu sedem častí, pričom každá z nich sa pritom podrobne venuje podstatným skutočnostiam. V prvej časti sleduje

(Dokončenie na s. 8)

(Dokončenie zo s. 1)

re antagonisticky naladení voči Cirkvi. Tá budova môže byť aj z ekonomického hľadiska skôr na príťaž. Navyše, povinnosťou (veľmi neprijemnou, priam ošklivou) pre kňaza môže byť aj písanie a zaslanie výpovedí z bytu. Aj to môže mať dopad na celé roky, ba celé generácie – ale pozitívny určite nie. Dnes už nebohý kňaz, vdp. Milan Medek, rodák z mojej domovskej farnosti a dlhoročný piešťanský dekan (aj po rokoch ľudia naňho spomínajú s veľkou úctou), zažil povestné päťdesiate roky prenasledovania Cirkvi u nás ako mladý kaplán. Vo farnosti, v ktorej slúžil, sa jeho „šéf“ – tamojší farár až príliš rozhorčoval nad krivdami, ktoré brutálny režim páchal voči Cirkvi. A keď už neviem koľkokrát zdôrazňoval „Všetko nám zobrali!“, vtedy mu tento mladý začínajúci kňaz vmietol do očí: „A možno aj dobre urobili!“ Ohromenému pánu farárovi pripomenul, že len málokeď bola jeho kázeň Božím slovom, ale o to častejšie verejne káral a pranieroval v chráme tých, čo mali voči fari podlžnosť, a tak nechtiac pomáhal formovanie nového bolševického dorastu priamo v kostole.

V súvislosti s procesom, ktorý v Čechách ešte len začínajú, ale u nás už pri naša prvé (dost zmiešané) ovocie, by som rád zareagoval na jednu reportáž Českej televízie, v ktorej sa k téme reštitúcií vyjadril Dr. Martin Putna, bývalý redaktor *Katolíckeho týdeníka*, ktorý vie byť v niektorých postojoch značne kontroverzný. Keď hodnotil perspektívu reštitúcií, „zahral sa“ na proroka a do budúcnosti vidí tieto tri etapy: Najskôr aj napriek všetkým ťažkostiam sa nájde kompromisné riešenie, a Cirkvi v Čechách sa v dohľadnom čase vráti jej majetok, resp. dostane odškodnenie. V druhej etape Cirkev svojou „schopnosťou“ spravovať hmotné majetky postupne všetko premrhá a stratí. Potom pride tretia etapa, keď Cirkev nebude mať nič, a až potom začne ozajstná duchovná obnova. A ako dodáva dr. Putna: „A na túto tretiu etapu sa teším.“ Podobným spôsobom to vyjadril u nás kňaz, ktorý prežil väčšinu pastorácie v čase totality, keď konštatoval: „Ten režim nás chcel zničiť, a aj ekonomicky položiť na lopatky, a paradoxne, práve takto donútil predstaviteľov Cirkvi venovať sa ich prvoradej úlohe – byť dušpastier-

mi.“ Téma cirkevných majetkov môže byť riadnou rozbuškou, zdrojom rozhorčenia pre tých, ktorí tvrdia, že Cirkev má všetko rozdať a nič nevlastniť, ale môže viesť z miery aj tých, čo hovoria, že aj Cirkev musí z niečoho žiť. (A s jedlom rastie chuť.) Je to téma, v ktorej plnú silou do seba narážajú všakovakí populisti, ale aj až príliš veľkí „realisti“.

Svätý František, pomáhaj nám pochopiť, že potrebujeme aj „chlieb náš každodenný“, ale v prvom rade máme žiť z Kristovho evanjelia. Aby sme nezabudli, čo má byť našim cieľom a čo má ostať iba prostriedkom. Aby na rozdiel od Júliusa II. sušana (ak ju nosíme) nebola jediným spoznávacím znakom, že slúžba Cirkvi a Cirkev má slúžiť Bohu a nesmrteľným dušiam.

Pamätajme, milí Blumentálci, aj na tieto súvislosti, keď onedlho oslávime posviacku nášho kostola pokladaného za jeden z najkrásnejších bratislavských chrámov. Nech je vnútorným ekvivalentom jeho vonkajšej krásy ušľachtilosť srdc nás všetkých, ktorí do Cirkvi patríme a chceme jej a Kristovi úprimne slúžiť.

Branislav Čaniga, váš blumentálsky farár

ÚRADNÉ HODINY NA FARSKOM ÚRADE

doobeda Po – Pi: 9,00 – 11,00 h; poobede Po – Št: 14,30 – 16,30 h; telefón (kancelária): 55 56 23 19, 0904 555 566; zaopatrovací mobil: 0948 313 363 (služi výlučne na zaopatrovanie chorých).

SVÄTÉ OMŠE

• **neďela a sviatky:** 6,00; 7,30; 9,00; 10,30; 12,00 (ak sviatok pripadá na sobotu, sv. omša o 12,00 h nie je); 16,30; 18,00 (maď.); 19,00 h; • **pracovný deň:** 5,45; 6,30; 16,30; 18,00 h, v sobotu popoludní len o 18,00 h; vo štvrtok o 18,00 h sv. omša v latinskom jazyku; • **sviatok v pracovný deň:** 5,45; 6,30; 10,30; 16,30; 18,00; 19,00 h alebo podľa oznamov; • **deň pracovného pokoja, ktorý nie je cirkevne prikázaný sviatok:** ako v neďelu; sv. omša o 18,00 h nie je.

Počas školského roka:

sv. omša pre mládež utorok – 18,00 (spieva zbor Běčkari)
sv. omša pre birmovancov piatok – 18,00 (spieva mládežnícky zbor)
sv. omša pre deti neďela – 10,30 (spieva mládežnícky zbor)

VYSLUHOVANIE SVIATOSTI ZMIERENIA

• vo **všedné dni** ráno pri sv. omši o 6,30 h, večer pri sv. omši o 16,30 h a pri sv. omši o 18,00 h • v **prvopiatkovom týždni** aj pri rannej sv. omši o 5,45 h (pondelok až piatok); vo štvrtok a piatok od 15,00 h • v **neďelu dopoludnia** medzi sv. omšami (v prípade potreby aj počas sv. omše).

FATIMSKÁ SOBOTA

7. 10. po sv. omši, ktorá sa začína o 6,30 h, teda asi o 7,15 h, kedy sa chceme stretnúť pri modlitbe sv. ruženca.

VEČERADLO S PANNOU MÁRIOU

v sobotu 21. 10. ráno po sv. omši, ktorá sa začína o 6,30 h.

ADORÁCIA

• v **stredú** po skončení sv. omše, ktorá začína o 6,30 h, s modlitbou sv. ruženca • vo **štvrtok** po skončení sv. omše, ktorá začína o 16,30 h; do 17,55 h.

KATECHÉZA

• **rodičov, ktorí žiadajú krst svojho dieťaťa**, každú stredu o 18,00 h. Účasť obidvoch rodičov je potrebná. Očakávame aj krstných rodičov. Nahlasiť krst dieťaťa a vyplniť krstný listok možno v ktorýkoľvek deň v úradných hodinách v kancelárii farského úradu. Potrebným dokladom je rodný list dieťaťa.

• **pred prijatím sviatosti manželstva** sa snúbenci stretnú dvakrát s kňazom, raz so psychológom a raz s lektormi prirodzeného plánovania rodičovstva. Stretnutia sú vždy v pondelok o 18,00 h na farskom úrade. Začína sa prvým pondelkom v mesiaci. Je vhodné zachovať poradie stretnutí. Treba sa hlásiť aspoň tri mesiace pred plánovaným termínom sobáša. V týchto katechézach pokračujeme od mesiaca január.

• **príprava birmovancov** prebieha v skupinových stretnutiach vo všedné dni na fare. V pondelky, utorok a stredy o 18,00 h a v štvrtky a piatky o 17,00 h na fare. Zvlášť pre birmovancov je sv. omša v každý piatok o 18,00 h.

KNIŽNICA SVÄTEJ KATARÍNY - BLUMENTÁL

v utorok od 15,30 do 17,00 h, v stredu od 9,00 do 11,00 h a vo štvrtok od 16,00 do 18,00 h.

PORADŇA

- **pre prirodzené plánovanie rodičovstva** (Billingsova): St 17,00 – 19,00 h; potrebné je objednať sa na tel. č. 02/45 94 39 30;
- **sociálna:** Po 9,00 – 11,00 h;
- **právna:** v stredu 15,30 – 17,30 h, 1. a 3. štvrtok 9,00 – 11,00 h.

ŽENY ŽENÁM

sa stretá v prvý štvrtok od 14,00 do 16,00 h v miestnosti pre návštevníkov a katechézu.

ÚMYSEL APOŠTOLÁTU MODLITBY NA OKTÓBER

Všeobecný úmysel požehnaný Svätým Otcom:

Aby v najstarších kresťanských krajinách napredovala nová evanjelizácia.

Misijný úmysel požehnaný Svätým Otcom:

Aby slávenie svetového dňa misii prinieslo ovocie v obnovenom nadšení za evanjelizáciu.

Úmysel Konferencie biskupov Slovenska:

Aby členovia ružencových bratstiev boli príkladom horlivosti v modlitbe a v konaní skutkov lásky.

VÝZNAMNÉ LITURGICKÉ DNI

1. 10. Sv. Terézie z Lisieux, panny a učiteľky Cirkvi
2. 10. Sv. anjelov strážcov
4. 10. Sv. Františka Assiského
7. 10. Ružencovej Panny Márie
15. 10. Sv. Terézie od Ježiša, panny a učiteľky Cirkvi
18. 10. Sv. Lukáša, evanjelistu
28. 10. Sv. Šimona a Júdu, apoštolov – **124. výročie posviacky nášho chrámu**

POZÝVAME NA

- **modlitbu posvätného ruženca s kňazom**, denne okrem neďele ráno po svätej omši, ktorá sa začína o 6,30 h, teda asi o 7,15 h, a popoludní (okrem soboty) po prvej popoludňajšej svätej omši, teda asi o 17,15 h. V sobotu pred večernou svätou omšou o 17,30 h;
- **slávnostnú hodovú svätú omšu** v neďelu 28. októbra o 9,00 h a na **tradičné hodové stretnutie** v seminárnej miestnosti o 15,00 h.

OZNAMUJEME

- **omšové úmysly** na mesiac november sa budú zapisovať v Krstnej kaplnke v **pondelok 1. októbra o 16,00 h.**

(Dokončenie zo s. 7)

me genealógiu rodín, z ktorých vizionári pochádzali. Autorovi nejde o glorifikáciu, ale ani o hanobenie jednoduchých chudobných pomerov, z ktorých deti pochádzali. V druhej časti sledujeme podrobný životopis vizionárov: Lucie, Františka a Hyacinty. Od tretej časti máme možnosť oboznámiť sa s pomerne málo známymi skutočnosťami zo zjavenia anjela Portugalska v roku 1915, ktorý akoby pripravoval deti na zjavenie Panny Márie. Štvrtá časť je najpodrobnejšia, lebo každému zjaveniu od mája do októbra 1917 venuje autor podrobnú pozornosť s opisom detailov. Podrobnosti sú úplne faktografické, sú vynechané všetky špekulácie a dohady. Miesto dostali len overené informácie. Čitateľ sa nemusí báť, že sa pohybuje po tenkom ľade fantázie. V piatej časti sa dozvedáme o živote detí po zjaveniach, o začlenení sa do bežného vidieckeho života. Predpovede sa naplňujú, František a Hyacinta zomierajú v mladom veku, presne ako im Panna Mária povedala. Je dojemné čítať o ich posledných chvíľach pozemského života a o ich nádeji na nebo. Posledné dve časti venoval autor sestre Lucii, jedinej z vizionárov, ktorá sa dožila dospelosti, a informujú nás o jej ceste zasvätenia sa najprv medzi sestrami sv. Doroty a potom prechodom na tereziánsky Karmel v Coimbre. Sestra Lucia sa dožila požehnaného veku (zomrela v roku 2005). Dožila sa aj blahorečenia Hyacinty a Františka.

Záver knihy je venovaný posolstvu Fatimy do dnešných dní, aký zmysel malo zjavenie Panny Márie a aký dosah má na nás dnes. Snaží sa odstrániť všetky nánosy povier a nepotvrdených tajomstiev, ktoré sa rokmi nalepili na jednoduché skutočnosti.

Knihy je veľmi vzácnou publikáciou práve pre svoju autenticitu a historické pramene, z ktorých autor podrobne čerpá. Je veľmi dobre členená, má svoju výpovednú hodnotu aj pre tých, ktorí nie sú veľmi naladení na vizionárov. Po jej prečítaní sú nám jasnejšie súvislosti a s väčšou nádejou zoberieme do rúk ruženec, aby sme sa zúčastnili duchovného boja, na ktorý nás vyzvala Panna Mária vo Fatime v roku 1917.

Monika Šandorová